

Hooaeg lõppes veristlikult

Postimees 4. 25. V 04

EVI ARUJÄRV
muusikakriitik

Eesti Kontserdi hooaeg lõppes verdтарretava hüüdega: «Turiddu on tapetud, lamab seal veres!» Nii saab otsa itaalia helilooja Pietro Mascagni 19. sajandi lõpul valminud esikooper «Talupoja au».

Mascagni järgis veristlikku esteetikat (*vero* – it k ehtne), pidas tähtsaks eheda inimtunde, fataalsete impulsside vahendamist muusikas. Oli aeg, mil jumala näo järgi tehtud inimeses tuvastati tasapisi looma. Öhus olid Freudi õpetus ja ekspresionism.

Kiire lõpp

Verism oli tõesti midagi uut: ei lõpuhümni, ei headuse võitu kurjuse üle. «Talupoja au» räägib lugu ühe Sitsiiliamaa mehe armujanust ja teise mehe autundest. Tuline veri ja lõpplahendus – laip vereloigus. Ainult üks vaatus.

Kiiret liikumist lõpplahenduse poole kiirendas veelgi kontsertettekanne, lükates esile romantilise ooperi magusmaid meloodiakäike ja rütmikujundeid.

Soliste oli meilt ja mujalt. Liiderlikku talupoissi Turiddut esitanud bulgaaria tenoris Kaludi Kaludovis oli tunda töökindlat interpreti, kelle tehnika ja rutiin kokku moodustavad soliidse kesta, millest mõni värskem nüanss eriti sisse ega välja ei pääse. Vägagi meisterlik, aga karakterina mitte just väga elus tegelane.

Turridu ema Luciat laulis

Ooperi kontsertettekanne

«Talupoja au»

Pietro Mascagni ooperi kontsertendus

Esitajad Estonia sümfooniaorkester ja ooperikoor, Vanemuise ooperikoor, dirigent Eri Klas (pildil)

22. mail Estonia kontserdisaal

alt Iris Oja, kelle hääel ja tehnika paraku mõjuvad nagu kallasteta jõgi: piirjoonteta, voolusuunata. Aga õhus ju oli surm. Emaintinkt ja ohutunne võinuksid kordki häälede elektrit tuua.

Petetud abielumehe Alfio rollis oli Vitali Bilõi – korraliku tasemega vene bariton, kelles ajuti ka karakterit välgatas. Kiradraama käima lükanud Lolat laulis sopran Heli Veskus, kelle koketeriilt dramaatilised häälevärvivid mõneti kergust ja sära röövisid.

Kontsertetenduse võrts ja kroon oli talutüdruk Santuzzat kehastanud itaalia sopran Marta Moretto – küll pisut umbse diktsiooniga, kuid ülimalt veenev intoneerija, kire ja kiivuse värvivid hääles.

Üleannus ekstaasi

Ooperi kontsertendus on nagu romaani lühiväljaanne. Tihendamine ja ekstaatiliste tipphetkede väljanappimine on üks nüüdiskultuuri põhivõtteid. «Vana tüüpi» kultuuris oli (ja on) barbaarsetel toimingutel mingi sümboolne, puhastav või lunastav lõpptähendus. Enne

pahategu oli ka soliidne tükk aega kultuuriselt «praadida» – arutleda ja kannatada.

Võtame kas või Dostojevski: ühe laiba juurde käib sadu lehekülgi. Tänapäevane märulifilm näitab viie minutiga sadat laipa ja ei mingeid tundeid. Või siis antakse ekstaas kohe, ilma eelja järelloota ja hobuseannuses, kätte. Hobuseannus vaata et ongi meelelahutustööstuse pühim eesmärk. Pidev ekstaas muidugi ka kurnab, teeb tui-maks.

Ooperi kontsertendus on nagu romaani lühiväljaanne. Tihendamine ja ekstaatiliste tipphetkede väljanappimine on üks nüüdiskultuuri põhivõtteid.

Laupäeval sõitsin trammiga Lasnamäelt alla. Asfaldil oli selli verinooor poiss, ei tea, kas oimetu või surnud. Kõrval andsid samasugused üksteisele tappa. Vaikselts, asjalikult. Inimesed jalutasid või ootasid tramm, päike paistis, keegi ei erutunud.